

Aan het Burgerberaad klimaat Amsterdam nov 2021
 Van Geld en Democratie
 Onderwerp: informatievoorziening burgerberaad klimaat
 Amsterdam, 26 oktober 2021

Inhoud een bijdrage aan een totaaloverzicht
 blz 1-3 inleiding en opmerking over het te doorlopen proces
 3-7 informatievoorziening 5 koolstofbudget
 7-8 aanbevelingen ter overdenking

Inleiding

Fijn dat er een burgerberaad georganiseerd kan en mag worden. Het is nodig. We zitten in een klimaatcrisis omdat regeringen, provincie- en stadsbesturen, bedrijven al 40 jaar wereldwijd klimaatwetenschap negeren. Burgers hebben nauwelijks inbreng. Inspraak achteraf, ja of nee zeggen in een referendum... Ook in het burgerberaad worden grenzen opgelegd. Het is niet de bedoeling dat burgers na denken over de vraagstelling in een burgerberaad. Burgerberaadadviezen worden getoetst aan haalbaarheid en betaalbaarheid waar een politiek plan aan moet voldoen. Maar een burgerberaad is geen politiek en mag zich buiten de gebaande paden bewegen. Willen we de bestuurscultuur veranderen zal het burgerberaad zelf moeten nadenken over bijvoorbeeld de vraag die is voorgelegd. Kan de vraagstelling beter? Dan dient te worden nagedacht over hoe de klimaatdoelstelling van Amsterdam zich verhoudt tot de wetenschap rondom klimaatontwikkeling. En aanbevelingen hoeven helemaal niet haalbaar en betaalbaar in de ogen van politici te zijn. Als we het geldsysteem iets anders uitleggen ziet haalbaar en betaalbaar er ineens heel anders uit. We leggen het u graag uit.

Voorwaarden

Er dienen wel voorwaarden gesteld te worden aan een burgerberaad, zodat het op een goede manier georganiseerd kan worden. Extinction Rebellion heeft er over nagedacht <https://extinctionrebellion.nl/app/uploads/2020/11/Position-Paper-Burgerberaad.pdf>

- **Tijdsdruk** helpt goede besluitvorming niet. Max 2 A-4-tjes informatieverstrekking ook niet.
- Het woord burgerberaad zegt het al. Niet alleen de gelote burgers die meedoen, maar **alle Amsterdammers** dienen goed geïnformeerd te worden. Zet alles in. Lokale radio, tv, social media, scholen, buurthuizen, bibliotheken, maak een goede website, laat de informatiecampagne net zo lang duren tot dat Amsterdam klimaatneutraal is. Anders hebben we het morgen weer over de kat van de burens, het weer... En als we elk uur tijd inruimen voor het weer, is het misschien ook mogelijk om elk uur tijd in te ruimen voor klimaat.
- De **vraagstelling**: Het mini-burgerberaad mag de gemeente adviseren welke extra maatregelen gemeente Amsterdam kan nemen om haar klimaatdoelen te halen.

In **Frankrijk** luidde de vraag *formuleer sociaal rechtvaardige maatregelen die de uitstoot van broeikasgassen met minimaal 40% reduceren in 2030 ten opzichte van 1990.*

In **België** luidt het voorstel voor de vraag *"Hoe kunnen bij de uitoefening van hun respectieve bevoegdheden de federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten bijdragen tot de maximalisering van de kansen om het Belgische*

territorium en de planeet in haar totaliteit bewoonbaar te houden voor de huidige en toekomstige generaties?"

In Amsterdam mag het mini-burgerberaad de gemeente adviseren welke extra maatregelen gemeente Amsterdam kan nemen om haar klimaatdoelen te halen. Die doelen zijn 5% CO2 uitstootvermindering in 2025, 55% in 2030, 95% in 2050 in vergelijking met de uitstoot in 1990. Er is nog een extra noot "In het voorjaar van 2021 bleek dat er extra maatregelen nodig zijn om de gestelde klimaatdoelen te halen. Dus bovenop de plannen die de gemeente al gemaakt heeft".

Er zijn meer voorbeelden van vraagstellingen. **Wat denkt het burgerberaad zelf?**

Deliberatie ook wel overleg genoemd

We kunnen van andere burgerberaden leren In België loopt het voorstel voor een klimaatburgerberaad <https://www.hetburgerparlement.be/> naar regering en parlement. <https://www.hetburgerparlement.be/voorstel> [Het uitgewerkte voorstel](#). (een soort Burgerberaadgids als van Extinction Rebellion). Er wordt gesteld dat het Burgerberaad in haar deliberatie rekening dient te houden met – **planetaire grenzen** https://nl.wikipedia.org/wiki/Planetaire_grenzen; dat zijn (1) de opwarming van de aarde, (2) het verlies van de biodiversiteit, (3) de stikstof- en fosforkringloop, (4) het gat in de ozonlaag, (5) oceaanzuurzuring, (6) waterschaarste, (7) landgebruik, (8) chemische verontreiniging, (9) aerosolen in de atmosfeer, en:

– gidsprincipes

<https://science.sciencemag.org/content/347/6223/1259855> (1) proportionaliteit ten opzichte van de risico's, (2) sociale rechtvaardigheid, (3) een bewustzijn van de globale impact van de Belgische productie en consumptie en (4) het voorzorgsbeginsel (als er een ingreep plaatsvindt of plaats gaat vinden waarvoor sterke aanwijzingen bestaan dat deze ernstige effecten heeft op het milieu, moeten maatregelen volgen ook al is er nog sprake van wetenschappelijke onzekerheid. Het voorzorgsprincipe is een van de uitgangspunten van Europese milieuwetgeving).

Dat maakt dat het burgerberaad ook breed gedragen kan worden.

Alle adviezen van het burgerberaad zullen tijdens het proces bekeken worden op haalbaarheid en betaalbaarheid.

Haalbaarheid, daar wordt ook mee bedoeld of we ons aan de wet houden! In dit geval de klimaatwet. Ook als de wet niet in overeenstemming is met wetenschap? Ook als de wet een politieke compromis is, doorspekt van beeldvorming, die de meerderheid in de politiek goed uitkomt, wetenschap negeert en onze samenleving in groot gevaar brengt?

Haalbaarheid is een politieke keuze. Op basis van? Partijprogramma's, wat de lobby influistert? Klimaatwetenschap wordt al 40 jaar genegeerd.

Betaalbaarheid hangt samen met het financiële systeem waar de politiek kiest. Het rijk verdeelt het geld en houdt de gemeente in een ijzeren greep. Geld dient de mens en de planeet en niet andersom. Geld is het probleem niet. We leggen het graag uit, zodat u het ook begrijpt.

Waar zou het burgerberaad (en de politiek) haar aanbevelingen en besluiten wel aan dienen te toetsen? Rechtvaardigheid!

Bij rechtvaardigheid denken we aan:

klimaatrechtvaardigheid: beperk de opwarming van de aarde tot 1,5 graad. Mocht iemand zijn voor 2 of 3 graden opwarming betekent dat alleen maar heel veel ellende als gevolg van een veel te hoge opwarming, waarna alsnog dezelfde maatregelen genomen moeten worden + dat alle te veel uitgestoten broeikasgassen uit de lucht dienen te worden gehaald met technieken die nog niet bestaan.

Sociale rechtvaardigheid wereldwijd. Zijn de Amsterdammers solidair met elkaar en met de rest van Nederland en met de wereld? Beveel een motie aan waarin het bestuur van Amsterdam zich voor wereldwijde solidariteit uitspreekt.

De rechtvaardigheid op de lange termijn. De generatietoets. Negatieve klimaatgevolgen van productie en besluitvorming (maakt de regels voor productie) van vandaag mogen niet doorgeschoven worden naar toekomstige generaties.

Rechtvaardigheid in lijn met de SDG doelen (Social Development Goals van de Verenigde Naties). Besluitvorming dient de SDG doelen te ondersteunen die ook in 2030 bereikt dienen te zijn.

Ecologische rechtvaardigheid. Stop direct met belasting van- en begin direct met herstel van de biodiversiteit. Stop vervuiling van het milieu, zodat toekomstige generaties op een gezonde planeet kunnen leven.

Financiën. Amsterdam heeft wat hulp nodig van het rijk, maar waarom zou het rijk die helpende hand niet uitreiken? De overheid dekt het inkomensverlies van werkeloosheid en neemt daarbij armoedebestrijding direct mee. In het Burgerberaad European Citizens Bank werd duidelijk dat de Europese Centrale Bank als tweede mandaat het ondersteunen van Europees beleid heeft staan. Breng de aanbevelingen van het Amsterdamse burgerberaad over aan het bestuur van Europa, zodat zij scherper beleid kunnen formuleren en de Europese Centrale Bank van Europa adequaat kunnen aansturen. Als de politiek het wil is het morgen een feit.

Hoe doe je dat: bij elke aanbeveling of besluit stel je een paragraaf verantwoording rechtvaardigheid op.

De verhouding van de Amsterdamse doelen tot de wetenschap.

IPCC is het klimaatpanel, secretariaat van de Verenigde Naties.

Het Akkoord van Parijs belooft om zich in te spannen om de opwarming van de aarde onder de 2°C te houden en te streven naar een beperking tot 1,5 °C.

Samenvatting voor beleidsambtenaren https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2019/05/SR15_SPM_version_report_LR.pdf

Volgens het IPCC rapport van 2021 zal de opwarming van de aarde mogelijk al in 2030 1,5 graden bedragen. De samenvatting voor

beleidsmakers. <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/#SPM>

Volgens de Wereld Meteorologische Organisatie is de kans dat deze drempel van 1,5 graden over één jaar (2022) wordt overschreden nu 40% en is het al niet meer mogelijk is om onder die grens te blijven.

<https://www.duurzaamnieuws.nl/gelekt-klimaatrapport-ipcc-slaat-groot-alarm-over-onomkeerbare-klimaatverandering/>

Laat het uitleggen door klimaatexperts van het KNMI

<https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/achtergrond/knmi-klimaatsignaal-21>

Het KNMI over de 1,5 graden-grens

In alle IPCC-emissiescenario's wordt de 1,5 graden temperatuurstijging over

circa tien jaar, rond 2030 bereikt.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-broeikasgassen/hoofdcategorieen/hoegroot-is-onze-broeikasgasuitstoot-wat-is-het-doel>

In 2020 bedroeg de uitstoot van broeikasgassen in Nederland 165 megaton CO₂-equivalent. 25 procent lager dan in 1990 (220 megaton).

De klimaatwet zegt 49% reductie in 2030 ten opzichte van de uitstoot in 1990. klimaatneutraal in 2050. We zien dat we klimaatneutraal dienen te zijn mogelijk nog voor 2030 en het reductiepercentage dat daarbij hoort is 69% ten opzichte van 1990. Europa schroeft de eisen op naar 55% in 2030 en klimaatneutraal in 2050. Het is niet alleen verwarrend allemaal, maar ook nog eens onjuist.

Het **verschil tussen 1,5 en 2 graden** opwarming is groot. Kantelpunten in het klimaatsysteem worden bereikt.

<https://w-wittkamp.medium.com/kernpunten-ipcc-ar6-a0f7bed1221e> die tot drastische en onomkeerbare verandering leiden. Bij meer dan 2 graden opwarming zou het smelten van de ijskappen van Groenland en West-Antarctica (met genoeg water om de zeespiegel met 13 meter te laten stijgen) volgens recent onderzoek kunnen leiden tot een “point of no return”. Daarom “telt elke fractie van een graad”, benadrukt het IPCC. Andere kantelpunten zijn bijvoorbeeld de Amazone — met de oceanen de longen van de planeet — die dreigt in een savanne te veranderen en het vrijkomen van methaan uit de permafrost in Siberië, Alaska en Noord-Canada wat zorgt voor een verdere temperatuurstijging van 0,2-0,3 graden.

Als we doorgaan op de stevenen we af naar een mogelijke opwarming van 3-4 graden eind deze eeuw met rampzalige gevolgen voor toekomstige generaties.

De conclusies zijn. De wereld en dus ook Amsterdam zal klimaatneutraal moeten zijn in 2030 of zoveel eerder als dat de opwarming van de aarde sneller verloopt. Daarna mag wereldwijd niet meer worden uitgestoten, dan dat de aarde kan verwerken in bossen en oceanen. De Amsterdamse klimaatdoelen staan niet in verhouding tot de huidige stand van wetenschap.

Gevolgen van opwarming van de aarde

Mark Lynus laat in zijn boek Zes Graden <https://www.zesgraden.nu/> zien wat de gevolgen per graad opwarming zijn. In een notendop <https://zesgraden.nl>

Gevolgen in beeld

Een overzicht: opwarming van de aarde en zeespiegelstijging - verzuring van de oceanen - smeltende ijskappen - extreme weersomstandigheden extreme hitte - droogte - stormen - regenval. Feiten en wat we er aan kunnen doen om opwarming van de aarde met meer dan 1,5 graad te voorkomen.

<https://www.tomorrow.io/weather/blog/global-warming-status/> Er zal ook een migratie op gang komen van vele tientallen miljoenen mensen wier leefgebieden onleefbaar worden.

Wie zijn jaarlijks de grote broeikasgasuitstoters? (aug 2021)

<https://wibnet.nl/natuur/klimaatverandering/wat-stoot-het-meeste-co2-uit>

Electriciteitsproductie 32,1 miljard ton
kappen van regenwoud 4,8 miljard ton
transport met auto's 3,6 miljard ton
industrie 3,25 miljard ton
vliegen 900 miljoen ton

scheepvaart 900 miljoen ton
 landbouw 165 miljoen ton
 afval 27 miljoen ton
 totaal zo'n 46 miljard ton

Waar kiezen we nou eigenlijk voor?

Als je kiest voor klimaatneutraal 2050, kies je voor een opwarming met 3 graden of meer. Dat is wat de regeringsleiders momenteel doen (het schuift steeds een beetje meer op in de goede richting, maar er is nog een verschil tussen zeggen en doen). Dat houdt voor de wereld rampzalige gevolgen in. Je moet dan in 2050 alsnog alle maatregelen nemen die die je ook genomen zou hebben als je had gekozen voor 2030 klimaatneutraal, alleen moet je dan nog heel veel broeikasgas uit atmosfeer en oceanen halen met technieken die nu nog niet bestaan.

Zadelen wij onze onszelf, onze kinderen en kleinkinderen op met een deels onleefbare aarde door onverantwoordelijk bestuur, hebzucht en zelfzucht in 2021. Vraag er naar bij politici? Kunnen zij dit uitleggen? Wat zijn hun argumenten?

En hoe doen we dat sociaal rechtvaardig? De plannen zijn al tientallen jaren oud. Geef iedereen op aarde eenzelfde koolstofbudget.

Het persoonlijk koolstofbudget

Nodig Jan Juffermans, <https://voetafdruk nederland.nl/> expert op het gebied van de voetafdruk uit en laat u voorlichten.

Even grof. het koolstofbudget dat we met alle mensen op aarde hebben is 400-420Gt (1 gigaton = 1 miljard ton). Delen we dat door het aantal inwoners op aarde, 7,7 miljard mensen, kom je op 54,5 ton per persoon. Dat is het budget voor een ieder tot aan het punt dat we de 1,5 graad opwarming bereiken. Afhankelijk van hoeveel je gebruikt kun je er kortere of langere tijd mee doen. In 2030 is het op. Gebruik je meer, gaat dat ten koste van het budget van anderen. Solidariteit is hier in het geding.

Als het budget op is moeten we het doen met het klimaatneutrale budget (de hoeveelheid broeikasgas die de aarde kan opnemen in bossen en oceanen). Is de opnamecapaciteit van de wereld ca 30 gton per jaar. Moeten we dat delen met 7,7 miljard mensen, dan hebben we een jaarbudget per persoon van 3,9 ton per jaar of 10,7kg per dag. Daar zit wel alles in. Voedsel, kleding, onderdak, verwarming, vervoer, productie in fabrieken elders, energieverbruik.....

Het koolstofbudget vanaf klimaatneutraal voor Nederland met 17,5 miljoen mensen is 68,2 megaton (ten opzichte van 1990 is dat 69% reductie).

Voor Amsterdam: Amsterdam telt 871.873 inwoners. $0,871.873 \text{ miljoen} \times 0,0038961039 \text{ gton (budget per persoon)} = 0,0033969 \text{ gton}$

Belangrijk is te weten hoe hoog de broeikasgasuitstoot van Amsterdam momenteel is. Wij hebben het niet gevonden. Laat je gedetailleerd voorlichten.

Je zou het budget voor Nederland kunnen nemen als uitgangspunt voor beleid. Amsterdam zou iets meer kunnen uitstoten als het ergens anders maar gecompenseerd wordt. Dat zou rechtvaardig kunnen zijn omdat bijvoorbeeld een groter deel van de productie in Amsterdam en omgeving plaats zou

vinden.

Je kunt dat ook Europees verdelen of wereldwijd.

De vraag rijst natuurlijk ook hoe of er gerekend wordt. Wat wordt weggelaten? Scheeps- en vliegtuigemissies zijn lang niet meegerekend. We moeten kritisch zijn en naar tegengeluiden luisteren.

Inzicht in ons eigen koolstofbudget. Wat kunnen wij zelf doen?

Het boekje "How bad are bananas" van **Mike Berners-Lee** geeft inzicht in onze eigen voetafdruk, laat zien wat we zelf kunnen doen en het is ook nog een leuk boekje om te lezen. De berekening van de voetafdruk is uitgedrukt in CO₂ waarin ook de andere broeikasgassen als methaan worden meegenomen. Deze zijn omgerekend naar eenheden CO₂ uitstoot.

In het koolstofbudget laat Mike zien, hoeveel CO₂ per mens op aarde kan worden gebruikt.

Wat betekent dat voor u en voor mij? Voor onze dagelijkse praktijk. Waarmee stoten we broeikasgassen uit? Waar kunnen we besparen?

Dan wil je natuurlijk weten hoe onze levensstijl zich daar toe verhoudt? Welk handelen betrekking heeft op uitstoten van koolstof. Wel, bijna alles wat we doen heeft verband met het uitstoten van CO₂, heeft een voetafdruk. **Het boekje van Mike Berner Lee leest makkelijk en geeft in 1 uur tijd een wonderlijk goed inzicht in uw CO₂ gerelateerd gedrag** en laat zien waar u kunt besparen.

Zo heeft een groot glas water uit de kraan of het verzenden van een kleine e-mail een voetafdruk van 0,2 gram CO₂. Als je lokaal voedsel eet, in het seizoen, kun je voor 550kg CO₂ uitstoot per jaar eten. Brood 250kg CO₂ per jaar. Mike drinkt voor 18kg CO₂ het hele jaar kraanwater. Gebotteld water heeft een voetafdruk die 1000 maal hoger ligt.

1 mijl met een elektrische auto: 180 gram, gemiddelde niet elektrische auto: 530 gram. De bus 46 gram, trein (2e klas) 80 gram, fiets 40 gram (als je voor de energie die nodig is banaan eet)..... Vliegen vanaf Londen naar Hong Kong en terug heeft een persoonlijke CO₂ afdruk van 4,5 ton. Meer dan ons persoonlijk jaarbudget.

Een 200 gr vegan burger 360gr CO₂, met kaas 630gr. Lokale kip 760gr.

Varken 2kg. Schaap 4,3kg. Een steak van 2 ons: lokale koe 5,8kg CO₂ en 17,8 kg als de koe op voormalig regenwoud heeft gegraasd.

Afval: een gemiddelde vuilniszak brengt 590gr CO₂ uitstoot met zich mee.

Mike heeft gekozen voor een voetafdruk van 5000kg.

Wat we makkelijk zelf kunnen bijdragen: niet vliegen, de auto zo veel mogelijk laten staan, deel er een met een aantal mensen. Loop. Fiets. Eet lokaal voedsel, drink kraanwater, je sokken strijken, kun je beter niet doen.....

Als je weet hoe het moet is het ineens helemaal niet zo moeilijk!

Invoering van een koolstofbudget maakt iedereen in de klimaatnoodtoestand gelijk. Dat maakt ook alle mensen tot bondgenoot en wordt verwacht dat gezamenlijk wordt opgetrokken.

Wat kunnen we gewoon blijven doen straks na 2030?

Net als in coronatijd blijven essentiële delen van onze samenleving in tact. We hebben toegang tot en kwalitatief goed voedsel nodig, onderwijs, zorg, kennis, wonen, politie, brandweer, hebben prioriteit.

Een voetreis naar Rome, een fietsvakantie naar Overijssel kan nu en straks ook nog. We kunnen zo naar het strand, naar de bossen. We kunnen sporten, lezen,

elkaar blijven ontmoeten. We kunnen het onderwijs in stand houden en kennis blijven opdoen. We kunnen muziek blijven maken, naar het theater, dansen, lezen. Alle bullshitbanen kunnen overboord. We zullen keuzes moeten maken welke productie we belangrijk vinden.

Waar gaat het goed?

Inmiddels worden, zo geeft Triodos aan, in Nederland 4,6 van de 7,9 miljoen huishoudens, de NS, gemeente Rotterdam, alle elektrische auto's die in Rotterdam op straat opladen van duurzaam opgewekte energie voorzien,

Hoe kun je je voetafdruk bijhouden?

Zet een chip op alle bankpasjes waarmee het CO2 verbruik kan worden bijgehouden. Beprijs alle producten dubbel, een prijs in Euro en in termen van voetafdruk. Dan krijgen producenten en consumenten inzicht in het "CO2-gebruik" en kan er naar gehandeld worden. Het is al een oud idee. Misschien zijn er nog meer ideeën? De techniek is er.

Aanbevelingen, ter overdenking.

Klimaatneutraal in 2030.

Voor Nederland zou jaarlijks een afname uitstoot broeikasgas van 11% nodig zijn. 15,3 megaton als je het een beetje gelijk wil verdelen.

Het koolstofbudget voor Amsterdam is bekend. De uitstoot ons niet. Als u dat weet, kunt u een programma opmaken waarin elk jaar de broeikasgasuitstoot Amsterdam (burgers en bedrijven incl. de overheden) bijvoorbeeld met gelijke percentages daalt om uit te komen op klimaatneutraal 2030, mogelijk eerder.

Amsterdam is beperkt in haar mogelijkheden. Maar zij kan wel een motie aannemen waarin zij duidelijk maakt wat zij van de regering zou willen. Denk aan de mogelijkheid van stilleggen van de kolencentrales. Dat gebeurt nu al met 25%. Je kunt een motie aanbevelen waarin het stilleggen van bijvoorbeeld Tata steel wordt uitgesproken. Tata kan ombouwen naar klimaatneutraal en niet milieu belastend. Als dat is gebeurd zou de productie kunnen worden hervat. Het is maar een voorbeeld. Het rijk kan in de tussengelegen tijd financieel bijspringen en de inkomens van de werknemers garanderen. We kunnen het u uitleggen.

Beveel een brede Amsterdamse maatschappelijke discussie aan. Een dialoog informatiecampagne die net zo lang duurt tot dat Amsterdam klimaatneutraal is.

Integreer de problematiek. Klimaatbeleid moet samen gaan met realisatie SDG doelen en het welzijn van de burger en de gezondheid van de planeet inclusief herstel van de biodiversiteit. Het een mag niet ten koste gaan van het ander.

Urgenda heeft er over nagedacht.

In het streven naar een betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem in 2030, zonder gebruik te maken van olie, kolen en gas en dus zonder CO2 uitstoot door verbranding, zonder kernenergie en biomassa, komt Urgenda al in 2012 met het boekje "100% duurzame energie in 2030".

<https://www.urgenda.nl/visie/rapport-2030/>

Anders wonen, wonen zonder energierekening.

Anders van A naar B, schoner stiller en met andere energie.

Anders eten, meer plantaardig, regionaal, seizoensgebonden.

Anders produceren, naar een circulaire, bio-based industrie, op duurzame energie.

Anders energie opwekken, veel wind en zon.

Presentatie, samen met 700 organisaties, van het 54 puntenplan 2019 <https://www.urgenda.nl/themas/klimaat-en-energie/40-puntenplan/> 25% CO2

reduceren voor eind 2020.

Wat zijn de uitkomsten van andere klimaatburgerberaden, zoals in Frankrijk en Engeland.

Er is geen tweede planeet voor uw kinderen.

Dank voor het lezen.

Geld en Democratie

Rene Visser